

Ελένη Σαραντίτη

«Η γλώσσα μας είναι ο λαός μας. Ο απ' αιώνος θαλασσινός»

Πολυβραβευμένη και πολυδιαβασμένη συγγραφέας διηγημάτων και ιστορικών μυθιστορημάτων για παιδιά και ενήλικες, η Ελένη Σαραντίτη μας μιλά για τη βατικιώτικη καταγωγή της, την άρρωστη σχέση του ελληνικού πολιτισμού με τη θάλασσα, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα μας, αλλά και για τη σύγχρονη πειρατεία, που αποτελεί καμβά του τελευταίου βιβλίου της

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ: ΕΥΑ ΚΟΥΤΡΑ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΤΕΛΛΑΚΗΣ

Κυρία Σαραντίτη, μιλάστε μας για τα πρώτα σας χρόνια, τα παιδικά, στη ναυτοπολιτεία του Καβορδιά...

«Γεννήθηκα στη Νεάπολη Λακωνίας. Τόπος θαλασσινός. Με προαίρετους δεσμούς με τη θάλασσα. Να φανταστείτε ότι τότε φοιτούσαν δώδεκα αγόρια στο γυμνάσιο. Από αυτά, τα εννέα έγιναν ναυτικοί και από τα κορίτσια, τρία τράβηξαν για τους θαλασσινούς δρόμους, δύο έγιναν ασυρματίστριες και μία θαλαμηπόλος. Τέλος, άλλες αγαπήθηκαν και παντρεύτηκαν θαλασσινούς.

Γεννήθηκα στην Κατοχή. Δύσκολα χρόνια, βέβαια, που προσωπικώς δεν τα βίωσα, διότι και νήπιο ήμουν και η επαρχία δεν υπέφερε όσο τα αστικά κέντρα, αλλά και με περιέβαλλε μια μεγάλη και

αγαπημένη οικογένεια. Ο πατέρας ήταν ναυτικός και μας έπιαρνε τα καλοκαίρια στα ταξίδια μαζί του. Ταξίδια ονειρεμένα. Εσύ, ο ουρανός, η θάλασσα και ο Θεός, στη θεία ησυχία. Κάπου κάπου κανένα δελφίνι. Τους ρίχναμε φέτες ψωμί κι εκείνα έσπευδαν χαμογελώντας. Δεν χαμογελούνταν τα δελφίνια; Ε, εμένα μου χαμογελούν ακόμη και σήμερα. Το καϊκί μας, ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ή ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗΣ το όνομά του, μετέφερε στον Πειραιά προϊόντα του τόπου μας ή κουβαλούσε στη Νεάπολη προϊόντα από τα νησιά. Θυμάμαι, πηγαίναμε στη Σίφνο να πάρουμε τσουκάλια και σταμνιά. Στη Σαντορίνη φάβα και κρασί, στη Σύρο λουκούμια κι εκείνη τη θαυμάσια γραβιέρα της. Ήταν πολύ αγαπημένη η οικογένειά μου. Και μεταξύ μας οι συγγενείς, και με τους γείτονες. Ό, τι κουβαλάω καλύτερο είναι από ε-

κείνα τα χρόνια. Από εκείνες τις αγάπες. Τα καλοκαίρια βγαίναμε έξω στους κήπους, στις πεζούλες, στα μπαλκόνια ή στα πεζοδρόμια. Ως τα μεσάνυχτα καθόμασταν και ακούγαμε φοβερές, φοβιστικές και τρομερές ιστορίες από τις γιαγιάδες και τους παππούδες. Τι νεράδες, τι γοργόνες, τι πειρατές! Άλλα και ιστορίες εύθυμες και σκανταλιάρικες. Οπωσδήποτε και παραμύθια λαϊκά. Και ακουγόταν σιγανά στο τέλος κάποιο δημοτικό τραγούδι. Πάντα με ερωτευμένους, κυνηγημένους από κάποιον σκληρόκαρδο· πλην όμως η αγάπη νικούσε στο τέλος. Και η γενναιοφροσύνη.

Όταν φυσούσε πολύς ο νοτιάς, και ορμούσε μέχρι τους κήπους ή τα πεζοδρόμια η θάλασσα, και αν απουσίαζαν οι πατεράδες ή τα μεγάλα αδέλφια –στα ταξίδια τους βέβαια–, ένας άνθρω-

πος του μεροκάματου είχε αναλάβει να μας σηκώνει στους ώμους και να μας περνά από τα ποταμάκια που σχημάτιζε η θάλασσα, ώστε να μεταφερθούμε στεγνά στο σχολείο. Και όλη τη νύχτα η γιαγιά και η μάνα να παρακαλούν στα εικονίσματα. Μπορεί οι ναυτικοί μας να ήταν σε ξένες θάλασσες, καλμαρισμένες, αλλά ήταν σαν να ταξίδευαν στις φουρτουνιασμένες δικές μας». Τα βιβλία σας αποκαλύπτουν ότι έχετε γερές ρίζες στο όνειρο. Ήταν ο τόπος ο λακωνικός και ο παράδεισος των παιδικών σας χρόνων που του έδωσαν πνοή και το έθρεψαν;

«Α φότου θυμάμαι τη ζωή, ο πατέρας μου ταξίδευε. Το σπίτι ήταν εμπρός στη θάλασσα, μιας ανάσας απόσταση από αυτήν, τα αδέλφια μου τα μεγαλύτερα πήγαιναν στο σχολείο κι εγώ έμενα μόνη. Η μάνα μας και η γιαγιά, δουλειές. Καθόμουν, λοι-

πόν, πίσω από το παράθυρο που βλέπει στη θάλασσα και κοίταζα τα καράβια που περνούσαν, λευκά στον ήλιο, αργυρά στις συννεφιές και τις μπόρες, να διαβαίνουν αρχοντικά και ατάραχα, και έφτιαχνα ιστορίες· σκεφτόμουν τους ναυτικούς που ταξίδευαν και πόσοι να ήταν, και αν νοσταλγούσαν τα σπίτια τους και πονούσαν στην καρδιά από αγάπη, φανταζόμουν τα παιδιά τους, τους οικείους που άφηναν πίσω, τα ζώα τους...

Η Νεάπολη είναι απέναντι από τα Κύθηρα και τρεις θαλάσσιοι δρόμοι ανοίγονται από τον Καβομαλιά. Άλλος πάει για Αφρική, άλλος για Ευρώπη και άλλος προς τις θάλασσες του Βορρά. Καράβια, συνωστισμός από τότε. Νομίζω ότι έτσι απέκτησα την τάση μου στο όνειρο. Και στη φαντασία.

Και τινάνεσπί σας στην αφήγηση; «Όλη μου τη ζωή, αν εξαιρέσουμε τα πρόσωπα που αγαπώ, την

έχω αφιερώσει σ' αυτό. Στα βιβλία. Στην τέχνη του λόγου. Και στην παρηγορία μέσω αυτού. Και στην ενδυνάμωση του πνεύματος, πάλι μέσω αυτού. Άλλα και στην εγρήγορση της συνείδησης. Και εδώ θέλω να σας ομολογήσω ότι από πολύ μικρή, μαθήτρια του δημοτικού ήμουν όταν άρχισα να κατανοώ το θησαυρό της γλώσσας μας. Ασυναίσθητα, βέβαια, αλλά διάλεγα τις λέξεις που θα έγραφα ή που

γλώσσα μας την ακριβή και αποράμιλλη (για να μην πια ιερή). Η γλώσσα μας είναι ο λαός μας. Ο απ' αιώνος. Γ' αυτό ποτέ δεν την άφησα χωρίς φροντίδα, δεν την κακομεταχειρίστηκα γράφοντας αδιάφορα και με προχειρότητα. Στο σπίτι μου έχω πολλά και εκλεκτά λεξικά, στα οποία προστέχω για να ανακαλύψω τους θησαυρούς που κλείνουν μέσα τους και που θα τους βάλω στις φράσεις μου, ώστε να τις λα-

«Όταν φυσούσε πολύς ο νοτιάς, όλη τη νύχτα η γιαγιά και η μάνα παρακαλούσαν στα εικονίσματα. Σαν να ταξίδευαν οι ναυτικοί μας στις δικές μας θάλασσες, τις φουρτουνιασμένες»

θα πρόφερα μία μία. Σαν χάντρες. Α, ναι. Τη γλώσσα την αγάπησα. Την προσκύνησα σχεδόν.

Δεν είναι έπαρση αν πω ότι είναι γνωστή η προσήλωσή μου στη

μπρύνουν. Ή να τις κάνουν εκφραστικότερες. Ή πιο δυνατές. Ή πιο ταιριαστές. Γράφω δεκατίες τώρα. Μα πάντα στέκομαι σαν το μικρό και ανίδεο παιδί μπροστά στη γλώσσα μας».

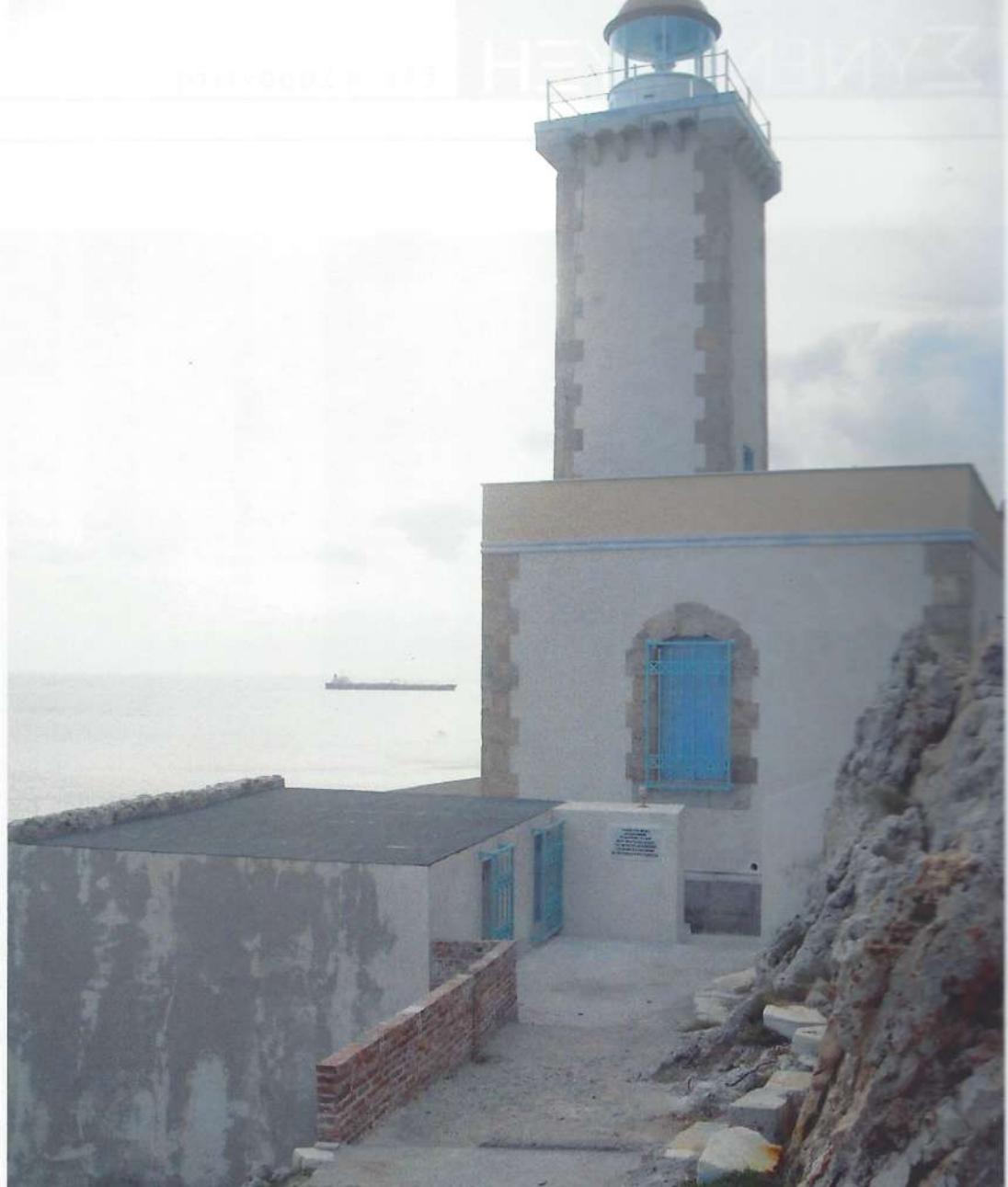
«ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΟ ΟΤΑΝ ΤΟ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙΣ.

Κυρίως στην Πελοπόννησο και στις ακτές της εκτυλίσσονται οι ιστορίες σας, πά από εκεί προέρχονται οι πήρωές σας. Μόνος λόγος γι' αυτό η καταγωγή σας;

«Ο τόπος μας ήταν και παραμένει κλειστός. Διαβάζοντας για να γράψω τα ιστορικά μυθιστορήματά μου “Η θυσία” ή “Ο Κάβος του Αγίου Αγγέλου”, ανακάλυψα πολλά πράγματα που αφορούν αυτό τον τόπο, τα οποία όμως δεν είναι ευρύτερα γνωστά. Υπήρξαν ωστόσο φιλόλογοι αφιερωμένοι, αρχαιολόγοι εξαιρετικοί, οι οποίοι, για πολλούς λόγους, δεν μπόρεσαν νά γνωστοποιήσουν πλατύτερα ότι σημαντικό και μοναδικό στον κόσμο έφερναν στο φως. Άλλωστε, δεν είναι αυτή η δουλειά τους, ξέρετε από γραφειοκρατίες και ιεραρχίες. Και κονδύλια...

Ο Μπαρμπαρόσα, που εξυπηρέτησε τα σχέδια του Σουλεϊμάν για την επικυριαρχία στη Μεσόγειο, έφτασε και ως εμάς. Έμεινε μήνες πολλούς στο Κλεφταύλακο του Καβομαλιά. Εκεί δε, υπάρχει και μια σπηλιά, η σπηλιά η Κοκαλιάρα, όπως τη λέμε, που είναι γεμάτη ανθρώπινα οστά. Όχι από τον Μπαρμπαρόσα ούτε από νεότερες γενιές ή εποχές, αλλά από πολύ αρχαιότερες. Πρόκειται για οστά επιμήκη, λείψανα από πανύψηλα πλάσματα.

Εκεί, επίσης, στο νότιο άκρο της Πελοποννήσου, στις παρυφές της Νεάπολης Λακωνίας, υπήρχε το ιερό του Απόλλωνα. Όταν κάποτε έγινε σεισμός στη Δήλο, τα νερά ταξίδεψαν το ξύλινο άγαλμα (Ξόανο) του θεού στο λιμένα Νυμφαίο, όπου ιδρύθηκε το ιερό του. Συμπτωματικώς, δεξιά, στο άλλο άκρο του κόλπου, βρισκόταν το ιερό της Αδελφής του, της θεάς Άρτεμης. Στην Άρτεμη αποδίδεται η κτίση της Νεάπολης.

Τρεις θαλάσσιοι δρόμοι ανοίγονται από τον Καβομαλιά. Άλλος πάει για Αφρική, άλλος για Ευρώπη και άλλος προς τις θάλασσες του Βορρά. Σημαντικό ναυτικό πέρασμα από την αρχαιότητα. Μαζί, τα άγρια τοπία του, το απολιθωμένο φοινικόδασος, τα ξωκλήσια και τα ασκηταριά του «Μίκρου Αγίου Όρους», η ιστορία και οι αμέτρητοι μύθοι και θρύλοι της περιοχής. «Αυτά είναι η συνέχειά μας. Είναι χρέος μας να τα μάθουμε στα παιδιά μας. Όσο μεγαλώνω και ωριμάζω, μάγευσόμαι από αυτή την έννοια την προγονική, που είναι σαν να μας μιλάνε όλοι οι οικογένειες μας».

Εξάλλου, στη Λακωνία λατρεύοντανέως θανάτουτα δύο πανίσχυρα θεϊκά αδέλφια. Λέγεται, λοιπόν, ότι στο σημείο όπου βρισκόταν το ιερό της Άρτεμης, ακόμα και τώρα, πολλές νύχτες του καλοκαιριού ακούγονται λιτανείες. Και ποδοβολητά. Και στεναγμοί. Ή κλαγγές όπλων και χλιψιντρίσματα εκεί όπου ο Αθηναίος στρατηγός Τολμίδης σε μια μεγάλη μάχη του Πελοποννησιακού Πολέμου –με εκατοντάδες άλογα και δεκάδες πλοία– κατέβηκε και κατέστρεψε τα Κύθηρα και το Γύ-

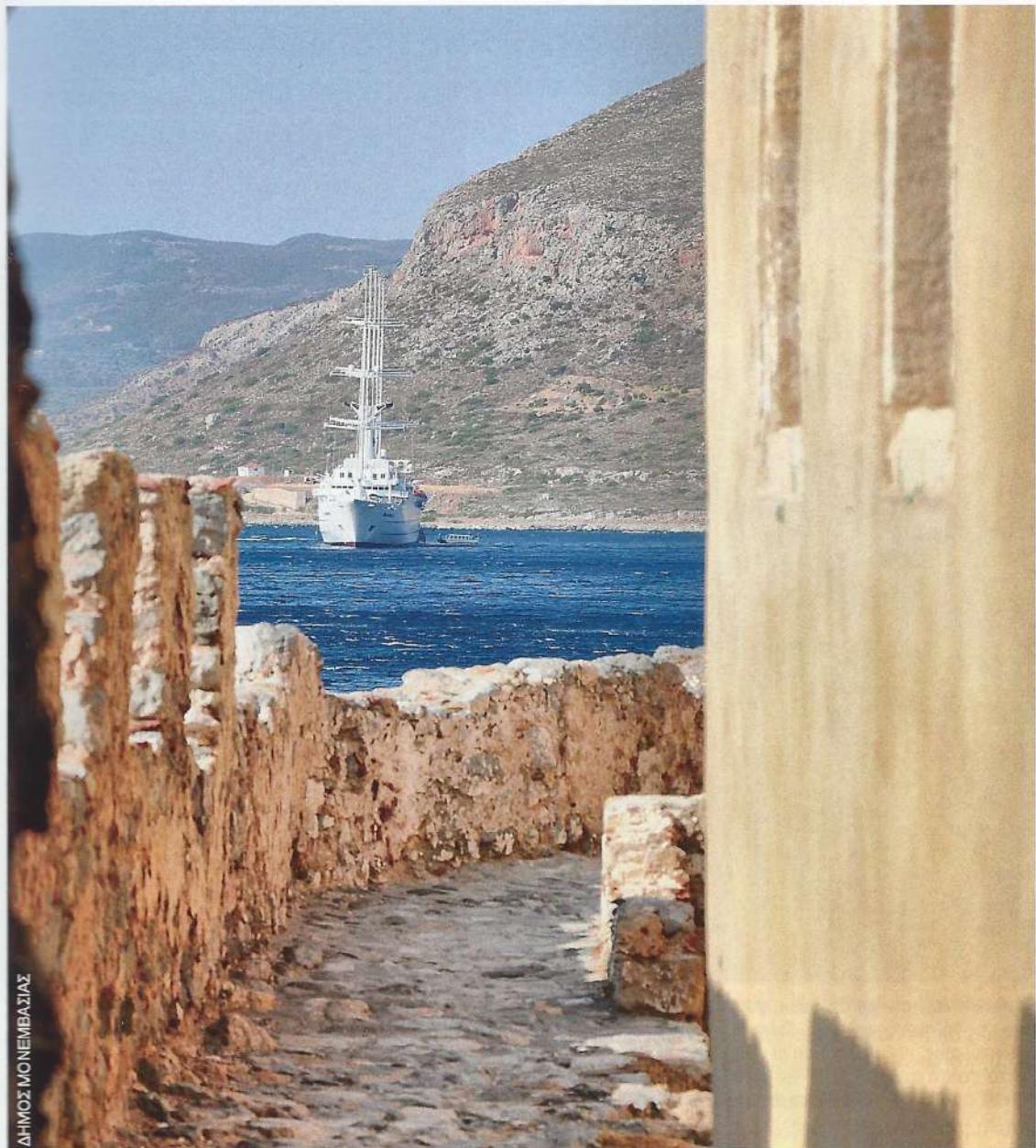
θειο και κρεούργησε εκατοντάδες νέους».

Και από τον Εμφύλιο του 20ού αιώνα είναι πολλές οι παρόδοις ιστορίες που διηγούνται οι παλιοί στους νεότερους σε όλη τη χώρα. Είναι η γη π οποία, όπως γράφετε στη «Χαρούλα», αφουγκράζεται και καταγράφει την οδύνη μα και τη χαρά των ανθρώπων; Είναι η λαϊκή σοφία που, με συμβολικό τρόπο, διασώζει τα γεγονότα;

«Όταν ο πατέρας μου –καπτά Γιάννη τον φώναζαν– ερχόταν αργότερα από τα μακρινά ταξι-

δια, μας έφερνε και δώρα παραμύθια· για γοργόνες και άγνωστα πλάσματα και μυθικά που τριγυρούνσαν στα νερά γύρω από το ακρωτήριο Χορν. Πρόπεροι, διάβασα ότι σε αυτά τα μέρη του ακρωτηρίου Χορν, στο απώτατο άκρο της Νότιας Αμερικής, είναι γυναίκες που κουμαντάρουν βάρκες και, επειδή έχουν μακριά μαλλιά και είναι θαλασσινές γυναίκες, αρκετά σιωπηλές και απόμακρες (μάλλον από ινδιάνικες φυλές), τις καλούν γοργόνες.

Ma και στα μέρη μας, εκτός ➤

ΔΗΜΟΣ ΜΟΝΕΜΒΙΑΣ

Υπερσύγχρονο σκάφος μπροστά στο κάστρο της Μονεμβασίας. Το παρόν συναντά το παρελθόν. «Μα μικρή φλογίτσα ανάμεσα στα ματόκλαδα δεν έλεγε να σβήσει. Ισως γιατί ξαναζωντάνευαν μέσα του σπιγμές στ' αλήθεια σπουδαίες, βαρυφορτιμένες σγώνα και τρέμουλο αθανασίας, αψηφιστιάς, αγάπης και φοβέρας –όχι, όχι φόβου– όταν, τέλη Μαρτίου του 1821, ξεκίνησε με κατοίκους από τα γύρω χωριά, τα Βατικιώτικα, για την ξεσηκωμένη Μονεμβασία». (Από το ιστορικό μυθιστόρημα της κυρίας Ελένης Σαραντίτη «Ο κάβος του Αγίου Αγγέλου»)

των άλλων αερικών και πνευμάτων, είχαμε και τη λεγόμενη "Νεράιδα του Μαιρομιχάλη"! Έχουν να πουν ότι οι Σκοτσέζοι, και άλλοι λαοί, σε χρόνους παλαιούς βέβαια, τις «παραστρατημένες» –ας τις πούμε– κόρες τις έπαιρναν και τις άφηναν στις ερημιές. Όσο πιο μακριά τόσο το καλύτερο. Και ένα λόρδικο –λόρδικα ονόμαζαν αυτά τα κότερα τα πα-

νώρια, τα τρικάπταρτα– σταμάτησε σε μια ερημιά της Μάνης και έβγαλε μια κόρη κούκλα, με πέπτο δαντελένιο, και δίπλα της τακτοποιημένο ένα μεγάλο μπαούλο με τα πρέποντα, προικιά και λοιπά, και κάτι τρόφιμα για λίγες μέρες. Την άφησαν, λέσι, κι έφυγαν. Και με το που την είδε μόνη και λυπημένη στο έρημο τοπίο ο νεαρός Μαιρομιχάλης, από την

ισχυρή οικογένεια των Μαιρομιχαλαίων, την ερωτεύτηκε κεραυνοβόλα, την πήρε στο σπίτι του, την παντρεύτηκε. Τη λάτρεψε. Και εκείνη αυτόν.

Οι συντοπίτες, επειδή την είδαν ξανθιά και γαλανή, νόμισαν ότι ήταν νεράιδα, γι' αυτό την είπαν «Νεράιδα του Μαιρομιχάλη». Έκανε παιδιά, τα αγάπησε, τα κανάκεψε, τα χάρηκε, τα ξεπέτα-

ξε κάπως, κι έπειτα, ξαφνικά, εξαφανίστηκε. Λαχτάρησε την πατρίδα της; Βρήκε τρόπο επικοινωνίας; Τίποτα δεν έγινε γνωστό. Ακούστηκε όμως από τους συγχωριανούς ότι η νεράιδα ξανάγυρισε στις νεράιδες...

Και γέννησε μια ιστορία η φαντασία τους, που απαντάται και σ' άλλα μέρη, σε μύθους σχετικούς: Του είχε δηλώσει, λέσι, εξαρχής η νεράιδα του άντρα της: «Πάρε αυτό το μαντίλι μου και κρύψε το, και μη μου το δώσεις και να σε παρακαλάω». Έτσι κι έγινε, και όλα πήγαιναν καταπώς πρέπει. Άλλα μια φορά το λαχτάρησε και το γύρευε απ' το ξημέρωμα. Και, όταν το βρήκε, έφυγε. Και άφησε και τα παιδιά. Μα όχι, όχι εντελώς. Έλεγαν ότι κάθε βράδυ το τραπέζι ήταν στρωμένο με όλου του κόσμου τα καλά από αόρατα χέρια αγαπημένα...».

Στο βιβλίο σας «Η Χαρούλα στους εφτά ουρανούς», από το «ενεώς» και το «κέκανε» των Δωριέων μεταφερόμαστε στις αγίες των βυζαντινών ναών της Μεγαλώρας, στην Καστανιά Βοιών, και από κει στη Χαρούλα της σύγχρονης Ελλάδας, που μ' εκείνες τις αγίες την παρόμοιάζετε... Τι σπαίνει να είναι κανείς Έλληνας; «Ο,τι σημαίνει να είναι κανείς Ινδιάνος, ό,τι σημαίνει να είναι κανείς Ισπανός. Να κρατάει καλά το δρόμο του, αυτόν που του χαράχτηκε εξαρχής, τις αρχές και την ιστορία του, και να περιμένει η ψυχή του το καλύτερο. Και το πνεύμα του να βρίσκεται σε εγρήγορση, και η καρδιά του να είναι αλληλέγγυα. Και, όπου χρειάζεται, η στάση του να είναι περήφανη. Εγώ ταράσσομαι όταν γνωρίζω πράγματα κάθε φορά. Αυτή την ιερή ταραχή τη σέβομαι, αυτό είναι το ιερό κάθε λαού. «Τι είναι Έλληνας;». Είναι άνθρωπος που γεννήθηκε σ'

ΙΑΝΑΣ ΚΡΟΥΤΗΣ

Με φόντο το μεγαλειώδες και υποβλητικό τοπίο του Καβομαλιά, τα Κύθηρα και κάποιες από τις ομορφότερες θάλασσες της Λακωνίας, απολιθωμένοι κορμοί δέντρων, φοινίκων κυρίως, στολισμένων με όστρακα και θαλάσσιους οργανισμούς. Όπως απέδειξαν οι έρευνες του κ. Ευάγγελου Βελτιζέλου, καθηγητή παλαιοντολογίας-παλαιοβιοτανικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, πριν από 2-3 εκατομμύρια χρόνια στην περιοχή του σημερινού Καβομαλιά, αλλά και σε ολόκληρη την ακτογραμμή των Βατίκων, υπήρχε τεράστιο δάσος με φοινικοειδή

αυτό τον τόπο, που μεγάλωσε, που ανάπνευσε τον αέρα του, που άκουσε τις φωνές του, την ιδιάτερη λαλιά του, που άκουσε τους μύθους του, τα παραμύθια, τα υπέροχα τραγούδια του λαού. Ακούστε ένα τραγούδι του λαού μας για την Αγία Ειρήνη, που είναι μια εικλησία στον Καβομαλιά:

«Της αγια-Ρήνης το στοιχειό έγιν' ένα κορίτσι, / γυναίκεια ρούχα φόρεσε, γυναίκεια πασούμακια, / γυναίκεια πήγε κι έκαστε στην άκρη στο πηγάδι...»

(Σημειώστε πως είναι ένα πηγάδι εκεί, που το έχουν φτιάξει καλόγεροι, και στο βυθό του είναι ζωγραφισμένα πλεγμένα φίδια. Παρότι έχουν περάσει από τότε που φτιάχτηκε η ζωγραφιά 900 χρόνια, δεν έχουν σβήσει ακόμη, ποιος ξέρει τι υλικά χρησιμοποιούσαν.)

«Του Ρήγα ο γιος επέρασε, του Ρήγα παλικάρι, / τι έχεις, κόρη μου, και κλαις και βαριαναστενάζεις; / Μου τ' πεσε ο αρραβώνας μου στην άκρη στο πηγάδι / κι όποιος μπορέσει να το βρει γυναίκα θα με πάρει...»

Και πέφτει, λέσι, το παλικάρι και το βρήκε, και μόλις βγήκε με το δαχτυλίδι τον σκότωσε.

«Αχ, λέσι, εγέλασα πολλούς, εγέλασα και σένα».

Αυτό τραγουδιόταν πριν 500-600 χρόνια, έφτασε και ως εμένα. Το τραγουδούσε μια γυναίκα από κείνο το μέρος, με κοντράλτα φωνή. Αυτά είναι η συνέχειά μας. Τα παιδιά μας δεν τα γνωρίζουν τώρα, όμως χρέος μας είναι να τους τα μάθουμε. Αυτές τις ιστορίες τις συναντάς παντού, σε όλο τον κόσμο. Τα τραγούδια, τα παραμύ-

θια δείχνουν την ωραία επικοινωνία των λαών».

Περιγράφετε τη φύση σαν δεύτερο μάνα ή σαν γιαγιά, για την οποία τρέφετε ευγάνωμοσύνη και αγάπη. Ο τόπος, ο χώρος αποκαλύπτεται ιερός, ως πατρίδα, για την οποία αξίζει κανείς να πεθά-

σου, είναι τα παιδικά σου χρόνια, είναι οι μνήμες, οι πρόγονοί σου, τα εικονίσματα, οι μύθοι μας, η γλώσσα. Από τον καιρό του Ομήρου μέχρι τους χρόνους μας την ίδια γλώσσα μαλούμε. Είναι συνεχής ροή. Όσο μεγαλώνω και ωριμάζω, μαγεύομαι από αυτή την

«Τη γλώσσα την αγάπησα. Την προσκύνησα σχεδόν. Προσπλώθηκα στη γλώσσα μας, την ακριβή και απαράμιλλη, για να μην πω ιερή. Γι' αυτό ποτέ δεν την άφησα χωρίς φροντίδα»

νει, όπως όμορφα φανερώνει η πρωτοπρόσωπη αφίγνωστη του Λεωνίδα στη «Θυσία»... Τι είναι για σας πατρίδα; Τι φιλοπατρία; Πώς θα τη διακρίνουν οι νέοι σήμερα, που ο εθνικισμός στην Ευρώπη εξαπλώνεται απειλητικός; «Η πατρίδα σου είναι η ψυχή

έννοια την προγονική, που είναι σαν να μας μιλάνε όλοι όσοι υπήρξαν και όσοι θα 'ρθούν... Εγώ προσπάθησα να δώσω μια ποιότητα στα βιβλία μου, να δώσω και φωνές που έπρεπε ν' ακουστούν, νομίζω ότι κάτι καταφέρνω μ' αυτό. Από κει κιύστερα, ➤

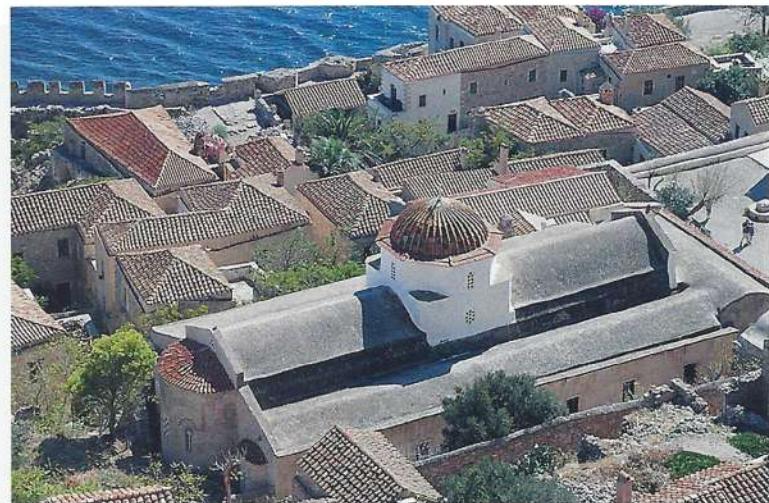
Μια λαμπρή πορεία

Aπό παιδί αγάπησε τη Θάλασσα, την πατρίδα και την πανάρχαιη Ιστορία της η Ελένη Σαραντίτη. Και τα βιβλία, με μια αγάπη που κρατά μέχρι σήμερα και συνεχώς δυναμώνει. Η συγγραφική της πορεία είναι λαμπρή, με αλεπούλληδες διακρίσεις, δίχως η ίδια να το έχει επιδιώξει. Το πρώτο της βιβλίο, μια συλλογή διηγημάτων με τίτλο «Μορφές», που έγραψε στα 19 της χρόνια, διδάχθηκε στην έδρα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου του Μονάχου. Κείμενά της υπάρχουν στο «Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων» της Ε' και ΣΤ' Δημοτικού, καθώς και στα «Νέα Ελληνικά» στην τεχνική εκπαίδευση. Αποσάσματα από το εφηβικό μυθιστόρημά της «Κάποτε ο κυνηγός» διδάσκονται στη Νεοελληνική Λογοτεχνία της Α' Γυμνασίου. Το βιβλίο έχει ως θέμα την προσφυγιά, την ανοχή και την κατανόηση ανάμεσα στους λαούς και απέσπασε τον Έπαινο της ΟΥΝΕΣΚΟ στον παγκόσμιο διαγωνισμό νεανικής λογοτεχνίας του 1997. Τιμήθηκε, επίσης, με το βραβείο του Κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου και με το Κρατικό Βραβείο Νεανικού Βιβλίου (Υπ. Πολιτισμού).

Το μυθιστόρημά της «Ποθητή – Χρόνια σαν τη φωτιά» τιμήθηκε με το βραβείο μυθιστορήματος της Ελληνικής Εταιρείας Χρι-

στιανικών Γραμμάτων και επίσης διδάσκεται σε γυμνάσια και λύκεια της χώρας. Το ιστορικό μυθιστόρημά της «Ο Κάβος του Αγίου Αγγέλου» ήταν υποψήφιο για το Κρατικό Βραβείο 2000 και ήδη βρίσκεται στη δέκατη τρίτη ανατύπωση. Εξαιρετικό επίσης και το βιβλίο της «Η Θυσία», που αφορά την προσωπική αλλά άγνωστη λαμπρή ζωή του Λεωνίδα, του ήρωα των Θερμοπολών. Μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί δεκαεπτά βιβλία της, και διηγήματά της έχουν μεταφραστεί στα γερμανικά, δανεζικά, αγγλικά και σουηδικά. Τρία από τα βιβλία της έχουν γίνει τηλεοπτικές σειρές. Ο «Κήπος με τ' αγάλματα» ήταν το πρώτο σίριαλ για παιδιά, που γύρισε ο Παντελής Βούλγαρης το 1976 για την EPT. Δική της και η τηλεοπτική «Ιόλη», που ως βιβλίο έκανε οκτώ εκδόσεις.

Στις 2 Μαΐου 2011, Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου, ο Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου (παράρτημα της IBBY) τίμησε με το Μεγάλο Βραβείο «Πηνελόπη Δέλτα» την Ελένη Σαραντίτη για την προσφορά της στο ελληνικό παιδικό βιβλίο. Κείμενά της έχουν δημοσιευτεί στις εφημερίδες «Τα Νέα», «Το Βήμα», «Ριζοσπάστης», «Καθημερινή» κ.ά. Εδώ και είκοσι πέντε χρόνια είναι τακτική συνεργάτις στην «Ελευθεροτυπία». Συνεργάζεται επίσης με το diastiko.gr και το bookbar.gr. ☐

«Ο βράχος. Τίποτ' άλλο. Η αγριοσυκιά κι η σιδερόπετρα. Πάνοπλη Θάλασσα. Καθόλου χώρος για γονυκλισία. Έξω απ' την πύλη του Ελκομένου πορφυρό πορφυρό μέσα στο μαύρο». Από το ποίημα «Μονοβασιά» του Γιάννη Ρίτσου. «Εκείνο το πρόσωπο άνοιξε σαν τριαντάφυλλο εκατόφυλλο. Και, ναι, πίστεψέ με, ευωδίασε μεμάς η μισοσκότεινη παίσσοδος. Και μην αμφιβάλλεις, Χαρά, ευωδίαστή θα παραμείνει», περιγράφει στο βιβλίο της τη συνάντηση με τον ποιητή η κυρία Σαραντίτη...

όμως, ποιοι θα ρθιούνε μετά, τι θα σεβαστούν... Μακάρι τα παιδιά, που τα βλέπω και αισιοδοξώ, να κρατήσουν αυτά που θα τους δώσουμε και αυτά που αξίζουν».

Τα βιβλία σας απευθύνονται και στους νέους. Επικοινωνείτε μαζί τους, τι νομίζετε ότι περιμένουν;

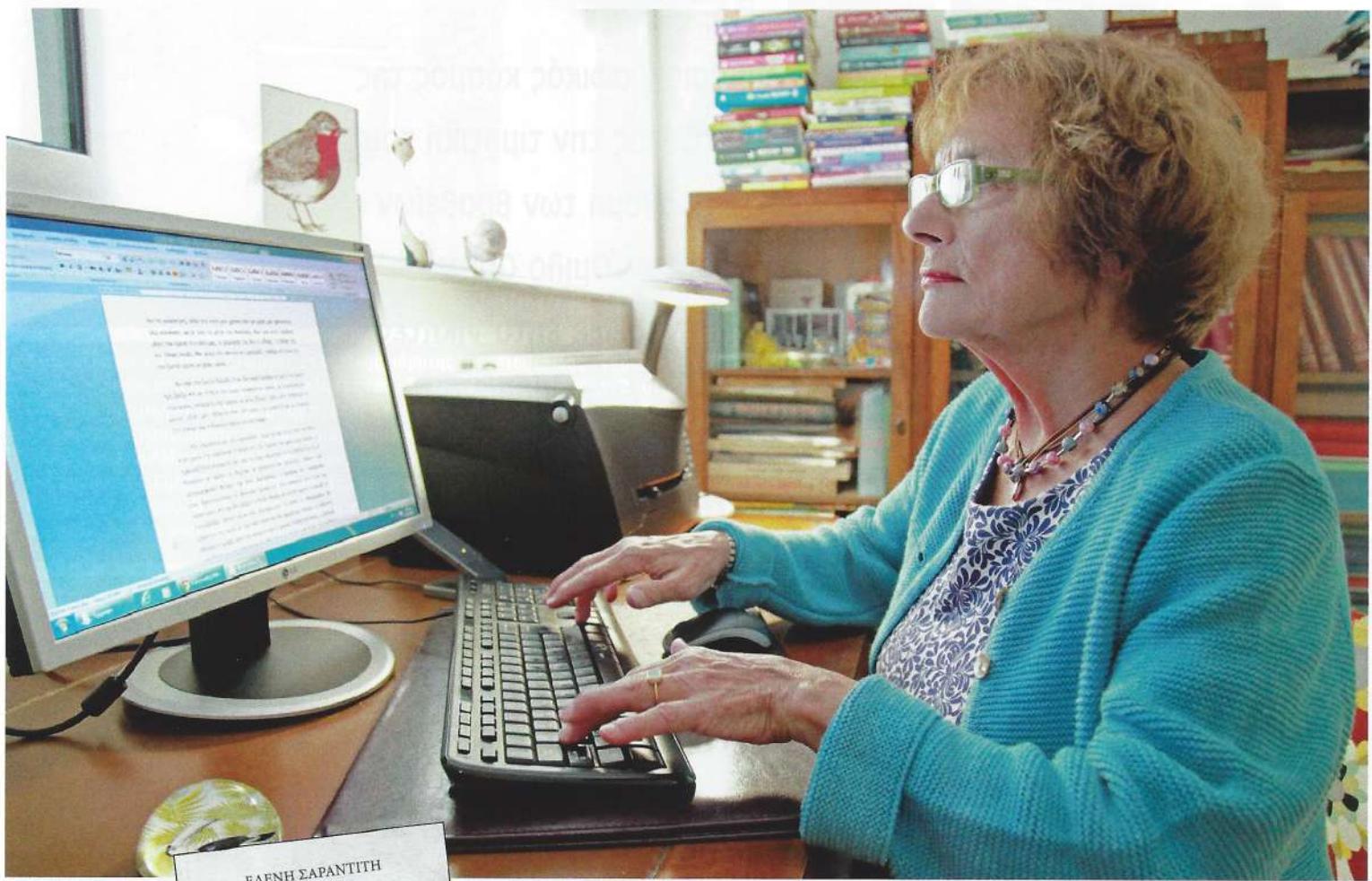
«**Ό**λοι οι νέοι πράγματα περιμένουν... Απογοητευμένοι, εξαναγκασμένοι στο μηδέν πια να ζουν. Πάω πολύ συχνά σε σχολεία, ιδίως σε λύκεια, γιατί τα περισσότερα βιβλία μου, εξόν από τρία τέσσερα παιδικά, διαβάζονται και από εφήβους. Πέρσι πήγα σε 28 σχολεία. Στο Βαρβάκειο, στο 2ο Λύκειο Αμαρουσίου, στο Ίλιο, στο Περιστέρι, υπέροχα παιδιά. Όλα περιμένουν κάτι. Απογοητευμένα μεν, αλλά όλα περιμένουν κάτι. Έχουμε καλής ποιότητας παιδιά, κι εδώ είναι το μέλλον, στους νέους. Αν τους κρατήσουμε. Προς το παρόν, δεν έχουμε ένα όραμα να τους δώσουμε. Άλλα, επειδή τα παιδιά είναι φύσει αισιόδοξα και επειδή μπορούν και ονειρεύονται ακόμα, πιστεύω ότι θα τα καταφέρουν. Τα παιδιά στην επαρχία και στα εργατικά προάστια είναι χρυ-

σά, είναι χρυσά παιδιά. Και οι εκπαιδευτικοί επίσης δίνονται εκεί, προσφέρουν ολόκληρο τον εαυτό τους».

Οι νέοι στη «Χαρούλα» μαθαίνουν για το Ναζίρ Χικμέτ, το Ρίτσο, τον Κόντογλου, τον Τσιτσάνη, τον Πορτοκάλογλου. Η Ειρήνη, ωστόσο, ούτε που συγκρατεί το όνομα του υπουργού Πολιτισμού, όταν δημιγείται την περιπέτεια της εικόνας του Ελκόμενου Χριστού... Ποια είναι η γνώμη σας για τους σύγχρονους πολιτικούς;

«Τι να σας την πω! Δεν είναι ζεστή η καρδιά τους απέναντι στην πατρίδα και απέναντι στους πολίτες. Δεν δόθηκαν και δεν ανταπο-

«Να κρατάει καλά το δρόμο του ο Έλληνας, την ιστορία του, και να περιμένει η ψυχή του το καλύτερο. Και το πνεύμα του να βρίσκεται σε εγρήγορση, και η καρδιά του να είναι αλλολέγγυα»

κρίθηκαν στις προσδοκίες μας, δεν είδα να μας τιμούν ως άτομα και ως λαό. Τι πήγε στραβά; Έλλειψη παιδείας, αγωγής, έλλειψη φιλότιμου; Να έχεις το νου σου στον πολίτη σημαίνει να ασκείς πολιτική. Δεν ήταν ποτέ έτσι η Ελλάδα, ποτέ έτσι. Λυπούμαι πάρα πολύ. Κάτι πρέπει ν' αλλάξει».

Οι άνθρωποι του πνεύματος;

«Από το λαό μας θα έρθει η αλλαγή, ο καθένας χωριστά και όλοι μαζί, με το διάλογο που προάγει, με το λόγο, με το έργο, με τη στάση ζωής».

Στη «Χαρούλα, πάλι, διαβάζουμε για τους πειρατές: «...θύματα και οι ίδιοι της αμείλικτης και α-

μαρτωλής εξουσίας, ποποία τους εξωθεί, συκνότερα τους κατευθύνει, στην κάτληψη των διερχόμενων πλοίων». Μια προσέγγιση που απαιτεί εμβάθυνση στις απίσες. Μελετήσατε το θέματης σύγχρονης πειρατείας με αφορμή το βιβλίο;

«Είναι γεγονός ότι αυτές οι κυβερνήσεις εκεί στις θάλασσες του Ομάν ή του Ινδικού Ωκεανού πίνουν το αίμα των ανθρώπων. Είναι οι πιο άθλες κυβερνήσεις. Σε συνεχή επαφή με τους μεσάζοντες, που στέλνουντους δυστυχείς και κάνουν τα ρεσάλτα με τους γάντζους πάνω στα πλοία, τους δίνουν μετά ένα πιάτο φαγητό και τους

διώχνουν. Οι συνεννοήσεις εναπόκεινται στους μεσάζοντες. Οι πιο διεφθαρμένες κυβερνήσεις στον κόσμο. Πολλοί από τους Σομαλούς πειρατές άρχισαν να αιχμαλωτίζουν πλοία αφού οδηγήθηκαν στην ένδεια, μετά τη λαθραλιέα μεγάλων ξένων αλιευτικών σε περιοχές σομαλικές. Η κατάσταση είναι τραγική. Και είναι βέβαια γνωστό σε όλους ότι τα περισσότερα χρήματα τα καρπώνονται οι κυβερνητικοί, οι υψηλόβαθμοι κρατικοί αξιωματούχοι και οι αρχηγοί συμμοριών».

Ο πατέρας της Χαρούλας, πρώτος μηχανικός, η μητέρα της, ο αδελφός της και το πλήρωμα του δεξαμενόπλοιου SEABIRD πιάστηκαν όμηροι από Σομαλούς πειρατές. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, οι καλές

και οι δύσκολες στιγμές των ναυτικών. Οι γυναίκες τους δυνατές, ικανές και περήφανες σαν αρχαίες Σπαρτιάτισσες. Η Λακωνία ως χώρος-πατρίδα-αγκαλιά. Ένας παλιός όρκος που είχαν δώσει δυο φίλοι ναυτικοί: αλληλεγγύη. Χάρη σ' αυτήν η Χαρούλα ξαναβρίσκει το γέλιο της, αρχίζει να ελπίζει. «*Η Χαρούλα στους εφτά ουρανούς*», ένα βιβλίο για εφήβους μα και για ενήλικες που φροντίζουν το μυστικό τους κήπο, εκδόθηκε πρόσφατα από τις Εκδόσεις Πατάκη και ήταν η αφορμή για να αναζητήσουμε τη συγγραφέα. Συναντήσαμε αγάπη, ευγένεια και βιωμένο όνειρο, δύναμη, σοφία και απλότητα. Και, βεβαίως, μια από τις καλύτερες Ελληνίδες συγγραφείς. Ευχαριστούμε θερμά την κυρία Ελένη Σαραντίτη. ☐